

Integracja międzykulturowa dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym

Przykładowe gry i zabawy





SPIS TREŚCI

Gra zapoznawcza Pchli targ	1
Piosenka i taniec integracyjny	2
Praca plastyczna wyszywanka	3
Ludzki aparat fotograficzny	4
Motanka — tradycyjna lalka szmaciana	5
Gra cztery kąty	6
Gra memory	7
Kto ma podobnie kto ma inaczej	7
Wiara dodaje skrzydeł	9
Dla kogo prezent	10
Liczymy	11
Gra ruchowa Strumyk	12
Jedzie pociąg z daleka	12
Praca plastyczna portret klasowy	13
Książki o inności i tolerancji	15

GRA ZAPOZNAWCZA PCHLI TARG



Czas: 15 minut

Materiały:

- obrazki do gry (załącznik 1.1)

Przebieg zabawy:

Dzieci proszone są, by wybrały sobie jeden z obrazków (załącznik 1.1, obrazki w miarę możliwości warto zalaminować). Zabawa polega na przekazaniu drugiej osobie obrazka, przy jednoczesnym wypowiedzeniu swojego imienia i ewentualnie wyjaśnieniu, dlaczego spodobał się ten obrazek. Osoba, która otrzymała obrazek, oddaje swój w podobnym sposób temu, kto dał jej karteczkę. W drugiej rundzie każde dziecko przekazuje dalej rysunek, ale mówiąc imię tej osoby, od której dostało obrazek, np.:

1. Kazik wybrał słonia (bo widział go ostatnio w ZOO) i daje go Oksanie, mówiąc „Kazik”. Oksana wybrała stokrotkę (bo to jej ulubiony kwiatek) i oddaje ją Kazikowi, mówiąc „Oksana”.

2. Kazik idzie do Iwana i daje mu stokrotkę od Oksany i mówi „Oksana” (w miarę zdolności językowych może dodać np. „Oksana lubi stokrotki”). Iwan daje Kazikowi motyla i mówi „Sasha”. Analogicznie postępują pozostali uczestnicy zabawy.

Po zakończeniu gry obrazki mogą posłużyć np. jako oznaczenie szafki lub teczki dziecka w świetlicy, przedszkolu, szkole.

PIOSENKA I TANIEC INTEGRACYJNY



Cele:

- Wsparcie w przełamaniu bariery językowej poprzez położenie akcentu na komunikację niewerbalną: gestami, minami i dźwiękami
- Nauczenie dzieci podstawowych czasowników w języku polskim i ukraińskim
- Wsparcie wyrażania swoich potrzeb i ekspresję emocji

Czas: 15 minut

Materiały:

- podkład muzyczny do piosenki *Co chcemy tutaj robić* (załącznik 2.1)
- piosenka *Co chcemy tutaj robić* (załącznik 2.2)
- tamburyno — opcjonalnie
- komputer, telefon lub inne narzędzie do odtworzenia piosenki — opcjonalnie

Przebieg zabawy:

Przed zajęciami nauczyciel zapoznaje się z melodią i tekstem piosenki *Co chcemy tutaj robić*.

Nauczyciel zaprasza wszystkie dzieci na dywan. Dzieci ustawiają się w kręgu, chwytają za ręce i tanecznym krokiem chodzą w kółko, w rytm muzyki. Wszyscy śpiewają refren: *Co chcemy tutaj robić, ja i ty? Co chcemy tutaj robić, ty i ja?* Nauczyciel wymienia dowolną czynność, jaką mogą wykonać dzieci po zatrzymaniu się, np.: skakać, gwizdać, tupać, śmiać się itd. Po usłyszeniu nazwy czynności wszyscy dwukrotnie wykonują gest pokazujący daną czynność, tupią nogą, skaczą wysoko czy gwizdzą, dodając *trala la la la*, śpiewają zwrotkę.

Pierwszą czynność (słowo i gest) sugeruje prowadzący. W kolejnych zwrotkach najlepiej, by dzieci podawały swoje propozycje. Nauczyciel zachęca dzieci, aby w ramach tej piosenki używały własnego języka, wykonując przy tym odpowiednie, minę, gest lub dźwięk. Pozwoli to grupie na wzajemne poznanie nowych słów w obcym dla nich języku.

Przykładowy przebieg piosenki:

Refren:

Co chcemy tutaj robić, ja i ty? Co chcemy tutaj robić, ty i ja?

Zwrotki:

1. skakać x2 (стрибати x2) trala, la la la / całość każdej zwrotki x2
2. klaskać x2 (плескати x2) trala, la la la x2
3. tupać x2 (тупотіти x2) trala, la la la x2
4. pukać x2 (стукати x2) trala, la la la x2
5. chrapać x2 (хропити x2) trala, la la la x2
6. ...

PRACA PLASTYCZNA WYSZYWANKA



Cele:

- Zapoznanie dzieci z elementami tradycyjnego ukraińskiego stroju ludowego
- Ćwiczenie zdolności manualnych

Materiały:

- szablon koszuli (załącznik 3.1)
- szablon z wzorami (załącznik 3.2)
- klej, nożyczki.

Przebieg zadania:

Potrzebne hafty należy wyciąć i nałożyć na przygotowany wcześniej szablon koszuli. Wycinać można całe paski albo pojedyncze elementy. Można skorzystać z gotowego szablonu z załącznika albo namalować i wyciąć koszulę samodzielnie.

Dla nauczyciela:

Wyszywanka to element tradycyjnego ukraińskiego stroju ludowego. Jest to koszula bogato zdobiona haftem, która nie jest jedynie zwykłym elementem stroju, lecz kryje za sobą bogatą symbolikę. Tradycyjna koszula była tkana z lnu lub konopi. Haft był wykonywany pod śpiew pieśni ludowych lub modlitw, miały one nadać specjalne moce ochronne koszulom. Tradycyjnie wyszywanki przygotowywały dziewczyny, szykując swój posag. Dziewczyna z biednego domu miała około 30 koszul, z bogatego ponad 100. Każdy kolor w wyszywance ma swoje znaczenie. Czerwony — miłość do życia, radość, energia słońca. Biały symbolizował niewinność. Czarny miał różne znaczenie, od płodności ziemi aż do smutku i śmierci. Kolor zielony jest kojarzony z pięknem, wiosną i młodością. Żółty lub złoty symbolizuje pszenicę, miód, bogactwo i radość. Elementy w tym kolorze wplecione w wyszywankę mają zapewnić dobrobyt.

LUDZKI APARAT FOTOGRAFICZNY



Cele:

- Nauczenie dzieci nazw podstawowych kolorów w języku polskim i ukraińskim
- Poznanie najbliższego otoczenia
- Nauczenie dzieci nazw podstawowych rzeczowników w języku polskim i ukraińskim
- Zmniejszenie dystansu między uczestnikami w kontekście międzykulturowym

Czas: 10 minut (możliwość rozszerzenia do 30 minut)

Materiały:

- kolory tęczy w dwóch wybranych językach (załącznik 4.1)
- biały papier A4
- kredki

Przebieg zabawy:

Na ścianie sali warsztatowej nauczyciel umieszcza tęczę kolorów z podpisami jej barw w językach, w których mówią uczestnicy zajęć (załącznik 4.1). Dzieci dobierają się w pary. Najlepiej, by współpracowały duety mieszane, tzn. dwunarodowościowe. Jedna osoba jest fotografem, druga — aparatem fotograficznym. Fotograf obraca aparat fotograficzny trzy razy dookoła własnej osi i recytuje wierszyk:

*Raz, dwa, trzy,
widzę coś, czego nie widzisz ty.
Ten przedmiot jest ...*

(Dziecko podaje kolor przedmiotu, który widzi w przestrzeni zabawy i który „chce sfotografować”).

Aparat fotograficzny próbuje zgadnąć i nazwać (w swoim ojczystym języku), co fotograf miał na myśli oraz wskazuje palcem kolor, który jego zdaniem został wytypowany przez fotografa. Fotograf potwierdza, czy odpowiedź jest trafna. Jeśli, tak następuje zamiana ról. Przy większej ilości czasu grę można zakończyć rysowaniem i podpisaniem przedmiotu, który został dobrze rozpoznany. Każdy rysuje przedmiot, który odgadł.

MOTANKA - TRADYCYJNA LALKA SZMACIANA



Cele:

- Zapoznanie dzieci z tradycją wykonywania lalek szmacianych w Ukrainie
- Ćwiczenie zdolności manualnych

Materiały:

- tkaniny bawełniane: biała lub beżowa (dla główki tułowia i rąk) i kolorowa (dla ubrania)
- sznurek lub kolorowa włóczka
- prezentacja Krok po kroku (załącznik 5.1)

Dla nauczyciela:

Mała szmaciana laleczka kiedyś była swego rodzaju talizmanem, który w wierzeniu Ukraińców chronił dom od nieszczęść, sprzyjał przedłużeniu rodu, obfitym zbiorom. Częściej jednak lalki były przeznaczone do zabawy. Ale były też takie, które wykorzystywano w obrzędach związanych ze świętami ludowymi. Nazwa pochodzi od ukraińskiego słowa "motaty" – motać. Do wykonania tej zabawki nie przyda nam się igła ani nożyczki. Zabawka jest wykonywana wyłącznie poprzez rozrywanie materiału i jego nawijanie oraz poprzez wiązanie supełków. Tradycja tworzenia szmacianych lalek w Ukrainie dalej żyje. Współczesne twórczynie wykorzystują piękne materiały i ozdabiają lalki haftem ręcznym. Powstają prawdziwe arcydzieła.

My proponujemy wykonać motankę najbardziej tradycyjną metodą. Można to zrobić z materiałów dostępnych w domu, recyklingując np. stare ubrania.

Przebieg zadania:

Krok 1: Formujemy główkę. W tym celu potrzebujemy przygotować pasek materiału szerokości 6 – 7 cm oraz długości ok. 80 cm. Zawijamy materiał w beczułkę. Do środka można zawinąć suszone zioła – np. miętę lub melisę.

Krok 2: Przygotowujemy kwadrat z białej albo niefarbowanej tkaniny o boku ok. 20 cm i owijamy nim wcześniej uformowaną główkę. Nawijamy nitkę, formując w ten sposób szyję. Głowa gotowa.

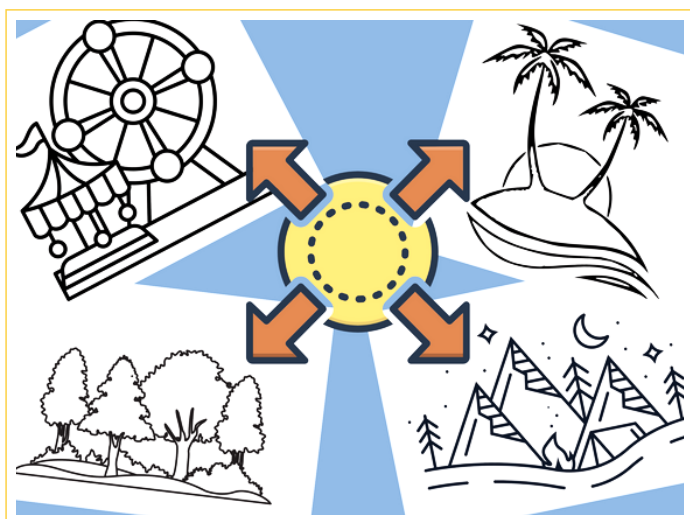
Krok 3: Następnie z tej samej białej tkaniny skręcamy dwie ciasne rurki. Związujemy na końcach kolorową nitką po obu stronach — będzie ona imitowała ręce lalki, druga — ciało.

Krok 4: Następnie dołączamy ręce, wiążąc je na wysokości klatki piersiowej, tworząc w ten sposób krzyż. Na piersi nawijamy kolorową nitkę w formie krzyża. Jest to cecha lalki — motanki. Krzyż jest symbolem Słońca.

Krok 5: Przygotowujemy ubranie. Najpierw koszula z białego materiału — w tym celu należy rozerwać tkaninę do środka wzdłuż dłuższego boku i nałożyć ją na lalkę wyciętym tyłem. Koszulę należy zawiązać w pasie. Później zakładamy dolną spódnicę z kolorowego materiału. Na głowę lalce zakładamy chustę.

Tradycyjnie laleczka nie miała twarzy albo zamiast twarzy był krzyż, symbolizujący Słońce. Dzieci jednak, jeśli mają ochotę, mogą domalować lalce twarz mazakiem.

GRA CZTERY KĄTY



Cele:

- Nauczenie dzieci nazw podstawowych rzeczowników w języku polskim i ukraińskim
- Nauczenie dzieci wyrażania swoich preferencji
- Integracja grupy poprzez wzajemne poznawanie swoich upodobań

Materiały:

- kolorowanki, kredki, załącznik 6.1

Przebieg zabawy:

Nauczyciel wyjaśnia zasady zabawy. Gdy gra muzyka, dzieci swobodnie biegają na środku sali warsztatowej. Nauczyciel w tym czasie rozkłada w kątach sali obrazki wyboru do pierwszego zdania. Gdy muzyka cichnie, nauczyciel czyta zdanie i prosi, by każde dziecko stanęło przy obrazku, który jest jego wyborem, w odpowiedzi na odczytane stwierdzenie. W każdej kolejnej rundzie zabawy odczytywane jest nowe zdanie. Gdy do dyspozycji jest więcej czasu, każdy temat może być poszerzony o minipogadankę. Na zakończenie dzieci kolorują obrazki, które użyto do zabawy.

Przykłady zdań i obrazków:

1. Moja ulubiona pora roku to: wiosna, lato, jesień, zima.
2. Mój ulubiony smak to: kwaśny, słodki, gorzki, słony.
3. Na wakacje najchętniej pojechałbym: w góry, do lasu, na wyspę, do wesołego miasteczka.
4. Najbardziej nie lubię nosić: czapki, rękawiczek, szalika, okularów.
5. Najbardziej lubię się bawić: samochodzikami, lalkami, misiami, klockami.

GRA MEMORY



Cele:

- Nauczenie dzieci najbardziej popularnych słówek w języku polskim i ukraińskim
- Pokazanie podobieństw i różnic językowych
- Trenowanie pamięci krótkotrwałej

Materiały:

- karty memory (załącznik 7.1)

Przebieg zabawy:

Gra składająca się z 36 kart (18 par) przedstawia najbardziej przydatne i najbardziej popularne słowa ukraińskie oraz ich odpowiedniki w języku polskim. Kolorowe obrazki pozwolą dzieciom łatwo i szybko dobrać słowa w parę, a zadaniem nauczyciela będzie przeczytanie słów po polsku i po ukraińsku. Poprawne odczytanie słów w języku ukraińskim umożliwi transkrypcja pod każdym słówkiem. Słowa są dobrane w taki sposób, że umożliwi to dyskusję nie tylko o różnicach, ale również o podobieństwach językowych. Jak na przykład słowo „woda”, które różni się jedynie akcentem. Karty memory należy wydrukować i najlepiej zalaminować, żeby posłużyły nam dłużej.

Dzieci siadają w kółko. Przez krótką chwilę oglądają karty odwrócone obrazkami do góry. Po czym nauczyciel odwraca karty tyłem i pierwsze dziecko losuje kartę, a potem próbuje do niej dobrać parę z pamięci. Jeżeli próba jest udana, karty zostają odwrócone, a dziecko próbuje w swoim języku powiedzieć, co jest przedstawione na obrazku. Nauczyciel czyta słówka pod obrazkami i prowadzi krótką dyskusję na temat różnic i podobieństw, zachęca dzieci do nauczenia się nowych dla nich słówek. Po zakończeniu dyskusji kolejne dziecko podejmuje próbę wylosowania pary.

KTO MA PODOBNIĘ, KTO MA INACZEJ

Cele:

- Pokazanie, że mimo widocznych różnic (język, miejsce pochodzenia, płęć) wszystkie dzieci są do siebie podobne



- Pokazanie, że różnice w upodobaniach występują bez względu na język, miejsce pochodzenia czy płeć
- Pokazanie, że różnicę się jest w porządku, że każdy jest inny, a mimo to wszyscy możemy się lubić i przyjaźnić

Przebieg zabawy:

Krok 1 Kto ma podobnie jak ja?

Siadamy w kręgu wraz z dziećmi. Nauczyciel wstaje i mówi np.: *Lubię jazdę na rowerze. Kto z was lubi jazdę na rowerze, niech wstanie.* Dzieci, które też lubią jazdę na rowerze, wstają. Wszyscy stojący machają do siebie, a następnie wszyscy siadają.

Następnie, zgodnie z ruchem wskazówek zegara, dzieci kolejno wstają i mówią, co potrafią, co lubią lub czego nie lubią, o czym marzą itd. Osoby w kręgu, które mają podobnie czy też lubią podobne rzeczy, wstają. W taki sposób przechodzimy całą rundę, gdzie dzieci widzą, kto jest podobny do nich pod różnym względem.

Krok 2 Kto ma inaczej?

Tym razem zasady są odwrotne niż przy pierwszej turze. Dzieci wciąż mają za zadanie powiedzieć, co lubią, co potrafią, o czym marzą, ale na koniec pytanie brzmi: *Kto ma odwrotnie niż ja (i tego nie potrafi, nie lubi)?* Dzieci odpowiednio wstają lub nie.

Krok 3 Ja mam tak, a ty?

Trzecia runda ukaże jeszcze więcej różnic niż runda pierwsza. Pokaże też dzieciom, że to zupełnie normalne i w porządku, że wszyscy lubimy nieco inne, odmienne rzeczy.

Tym razem mówimy, co lubimy, co potrafimy, co będziemy robić w weekend. Gdy już powiemy swoje preferencje, zadajemy pytanie *A wy / A wasz?* np. *Mój ulubiony kwiatek to tulipan. A wasz?* Dzieci po kolei mówią: *Mój róża, A mój, też tulipan, Mój koniczynka.*

WIARĄ DODAJE SKRZYDEŁ



Cel:

- Pokazanie dzieciom z innych państw, że mają wsparcie w rówieśnikach

Materiały:

wydrukowany szablon piórka (po jednym piórku/dziecko), (załącznik 8.1)

- nożyczki
- kredki
- taśma klejąca
- miejsce na ścianie (na korytarzu lub w sali)

Przebieg zadania:

Wspólnie z innymi grupami z przedszkola będziemy wykonywać pracę, która powinna zawisnąć w widocznym miejscu placówki — na korytarzu lub w głównej sali.

Celem pracy jest zwrócenie uwagi wszystkich dzieci placówki, że każde z nich z osobna i wszyscy razem tworzą w przedszkolu atmosferę przyjaźni i otwartości. Wszyscy, zarówno cztero-, pięcio-, jak i siedmiolatkowie, tworzą społeczność przedszkolną i mogą dołożyć swój mały element do tego, by atmosfera w przedszkolu była przyjazna i pełna otwartości dla wszystkich dzieci. Ich czyny i gesty mogą dodać skrzydeł nie jednemu rówieśnikowi.

Mówimy dzieciom o tym, że wspólnie z innymi grupami wykonają dzieło. Po skończonej pracy wszystkie dzieci w przedszkolu będą mogły sobie wykonać przy niej zdjęcie. Dziesiątki małych piór, które za chwilę pokoloruje każde dziecko w przedszkolu, ułożone zostaną w jeden wielki pióropusz, jak u pawia. Piórka symbolizować będą różnorodne drobne gesty, które każde dziecko może wykonać dla innej osoby w przedszkolu. Każdy ma za zadanie wymyślić jedną rzecz, która mogłaby sprawić radość osobie smutnej, przygnębionej lub czującej się nielubianą. Na piórkach możemy napisać lub narysować:

- coś, co moglibyście powiedzieć przedszkolnej koleżance lub koledze, żeby zrobiło się jej lub jemu miło,
- co moglibyście zrobić, żeby wywołać uśmiech na buzi drugiego dziecka.

Rozdajemy dzieciom szablon pióra i prosimy, aby zostało ono wycięte (najmłodszym dzieciom możemy rozdać już wycięte szablony). Prosimy, aby każde dziecko pokolorowało lub udekorowało skrzydełko w najpiękniejszy możliwy sposób. Rysunek ma symbolizować coś, co chce się powiedzieć lub zrobić, by drugiemu dziecku było miło. Aby drugie dziecko czuło w nas wsparcie, empatię i chęć przyjaźni.

DLA KOGO PREZENT?



Cel:

- Wspólna zabawa i integracja

Materiały:

- różne rodzaje drobnych upominków
- pudełko opakowane niczym prezent

Przebieg zadania:

Krok 1. Przygotowania przed rozpoczęciem zajęć:

Przed zajęciami nauczyciel kupuje po jednym drobnym upominku dla każdego dziecka (to może być cukierek, karteczka z dobrym słowem lub kiść owoców do podziału dla grupy). Wszystkie drobne upominki powinny być schowane do pudełka i ładnie opakowane — tak by wyglądały, jak prezent urodzinowy / świąteczny.

Krok 2. Prezent przekazywany z rąk do rąk

Dzieci siadają w kręgu. Nauczyciel prosi dzieci, aby złożyły nóżki na kokardę (siadły po turecku). Nauczyciel pokazuje dzieciom zapakowany prezent. Informuje, że prezent szepnął mu na ucho, że bardzo, bardzo lubi wszystkie dzieci. Każde dziecko jest dla prezentu równie ważne i ma takie samo prawo do otrzymania prezentu. Prezent bardzo chciałby, aby to, co kryje w środku, trafiło po równi do wszystkich dzieci w grupie. Nim to jednak się wydarzy, dzieci muszą posłuchać wierszyka przygotowanego przez prezent i zrobić dokładnie to, o co prosi prezent.

Nauczycielka wyjmuje kartkę z wierszem i odczytuje.

Spotkanie przyjacielskie już pora rozpoczynać.

Prezent przekaz tej osobie, co z emocji nóg na kokardkę nie mogło utrzymać.

Nauczyciel wstaje i przekazuje prezent dziecku, które “rozwiązało kokardkę” z nóżek. Następnie prosi, aby dziecko uważnie słuchało wierszyka, bo teraz będzie musiało przekazać prezent dalej, zgodnie z prośbą prezentu.

Krok 3 Rozdanie upominków z pudełka prezentowego

Po przeczytaniu kilku rurek wiersza dochodzimy do ostatniej zwrotki.

Prezent się naskakał i się trochę zmęczył,

*czas go rozpakować i wszystkim przyjaciółom z grupy wręczyć.
Niechaj papier z wierzchu zdejmie ta osoba,
która w naszej grupie jest najmniej znana lub nowa.*

Kiedy dziecko, które przybyło do grupy niedawno, rozedrze papier i umożliwi otwarcie pudełka, nauczyciel czyta ostatni wers.

*Otwieranie prezentów to czas pogody i radości,
Czas podzielić to, co w środku pomiędzy wszystkich przyjaciół i gości.*

Nauczycielka prosi, aby osoba, która zdejmowała papier z prezentu, przeszła się dookoła grupy i umożliwiła każdemu dziecku z grupy wyjęcie upominku.

LICZYMY



Cel:

Nauczenie dzieci liczyć do pięciu po polsku i po ukraińsku

Czas: 15 minut

Materiały:

Plansza *Liczymy* (załącznik 9.1)

Przebieg zabawy:

Nauczyciel uczy dzieci cyfr do pięciu w obydwóch językach. Może do tego skorzystać z planszy (załącznik 9.1).

Następnie liczenie odbywa się w parach w dwóch językach na przemian, tj.

- Osoba A z Ukrainy: *Jeden*. Osoba B z Polski: *Два (dwa)*.
- Osoba A: *trzy*. Osoba B: *Чотири (czotyry)*.
- Osoba A: *Pięć*. Osoba B: *Bravo!*

W drugiej rundzie każdy wraca do liczenia w swoim ojczystym języku, tj.

- Osoba B: *Jeden*
- Osoba A: *Два*
- itd. ...

GRA RUCHOWA STRUMYK



Cel:

- Wspólna zabawa i integracja

Materiały:

- do gry potrzebna nieparzysta liczba uczestników

Dla nauczyciela:

Gra *Strumyk* jest znana w Ukrainie od dawna. Grali w nią prawdopodobnie dziadkowie i babcie obecnych w grupie uczniów z Ukrainy. Pozwoli nauczycielowi przyrzeć się w klasie, jakie są sympatie, które dzieci są wybierane przez kogo do pary dużo chętniej niż inne.

Przebieg zadania:

Dzieci stają kolejno w parach, trzymając się za ręce i podnosząc je do góry, tworzą tunel — strumyk. Prowadzący (może nim być nauczyciel) przechodzi pod podniesionymi rękami i wybiera kogoś na swojego partnera. Razem docierają do końca strumienia i stają za nim. Pozostawiony bez pary gracz zostaje prowadzącym. Można nadać grze dynamiki, włączając muzykę.

JEDZIE POCIĄG Z DALEKA



Cele:

- Zapoznanie dzieci z ciekawostkami największych miast w Polsce i w Ukrainie
- Ruch, zabawa oraz integracja

Materiały:

- podkład muzyczny w postaci piosenki *Jedzie pociąg z daleka* w języku ukraińskim (zał. 10.1) i polskim (zał. 10.2)
- plansze ze zdjęciami miast do wydrukowania i zalaminowania (zał. 10.3) oraz opis miast (załącznik 10.4)

Przebieg zadania:

Należy przygotować karty przystanki ze zdjęciami różnych miast (załącznik) do rozłożenia po sali. Każdy z przystanek to możliwość zatrzymania się i krótkiej podróży po największych miastach Ukrainy i Polski. Dzieci poruszają się razem z nauczycielem, śpiewając lub słuchając na zmianę po ukraińsku i po polsku słowa znanej piosenki *Jedzie pociąg z daleka*. W załącznikach znajdują się przykłady brzmienia piosenki w obu językach na kanale YouTube (załącznik z linkami).

Słowa po ukraińsku należy odczytać następująco:

*Jide pojizd zwiddalik, jak zawziatyj mandriwnyk
Pobuwaw win majże skriz', baczyw sotni riznyh mist
Ja kwytok sobi prydbaw, dowgo pojizda czekaw,
Szczob narezsti maszynist, nas do Kyjewa powiz,
Wprawno pojizd win wede, ne spyniajetsia nide
Dobryj diad'ko maszynist, nas do Kyjewa prywiz*



Przystanek 1. Warszawa

Warszawa — stolica Polski. Największe miasto w Polsce, położone na Mazowszu, nad rzeką Wisłą. Legenda głosi, że nazwa miasta pochodzi od połączenia dwóch imion Warsa i Sawy — chłopaka Warsa, który zakochał się w syrenie imieniu Sawa. Syrena zmieniła się w piękną kobietę i razem założyli miasto. Z innej legendy również wywodzi się symbol miasta: Warszawska Syrenka. Pomnik syrenki można podziwiać na Rynku Starego Miasta. Miasto jest również największe w Polsce co do ludności. Stolica Polski jest bogata w atrakcje dla dzieci. Ciekawie spędzić czas można między innymi w Centrum Nauki Kopernik, w warszawskim ZOO, w domu zagadek lub w manufakturze cukierków.

Kolejne przystanki: Kijów, Kraków, Lwów, Gdańsk, Odessa, Poznań, Zaporozże, Wrocław, Charków są opisane w załączniku 10.4 do pobrania.

PRACA PŁASTYCZNA PORTRET GRUPOWY



Cele:

- Zapoznanie się z korzyściami bycia częścią wspólnoty
- Pokazanie dzieciom, że tworzą grupę
- Ćwiczenie zdolności manualnych

Materiały:

- plansza Zasady dobrej komunikacji (załącznik 11.1)
- arkusz papieru A3
- kolorowy papier w odcieniach skóry
- flamastry, klej, nożyczki

Dla nauczyciela:

Przed wykonaniem zadania proponujemy przeprowadzić z dziećmi dyskusję o tym, jakie rzeczy możemy zrobić sami, a jakie w grupie. Czego nie damy rady dokonać samemu. Przykłady: mycie zębów, odrabianie lekcji, czytanie książki, gra w chowanego, gra w piłkę nożną, zasadzenie drzewa vs zasadzenie całego lasu, budowanie domu vs budowanie bloku, układanie puzzli, dbanie o czystość i piękno naszej planety.

Warto również przedstawić dzieciom zasady dobrej komunikacji. Pomocna będzie plansza z obrazkami (załącznik 11.1)

- 1) Aktywnie słuchamy.
- 2) Utrzymujemy kontakt wzrokowy.
- 3) Nie oceniamy, nie obrażamy, nie używamy brzydkich słów.
- 4) Używamy jasnych komunikatów, dostosowanych do rozmówcy.

Przebieg zadania:

Dzieci obrysowują wcześniej przygotowane szablony twarzy, malują lub wycinają z białego papieru oczy i przykleją do twarzy, malują poszczególne elementy twarzy, dodając cechy, które ich wyróżniają. Na koniec dzieci wycinają swoje buźki i przykleją na dużej kartce papieru. Portret grupowy gotowy! Na koniec warto zrobić podsumowanie o tym, jak dużo mamy wspólnego i jednocześnie jak bardzo się różnimy, a razem stanowimy zgraną grupę, która może osiągnąć skutecznie różne cele razem.



Zachęcając Państwa do pokazywania dzieciom najpiękniejszych książek o tolerancji i akceptacji, prezentujemy kilka książek, które jako Fundacja kochamy i uwielbiamy. Dwie z nich wybrała dla nas Strefa Psotnika.

NIEBIESKA NIEDŹWIEDZICA

tekst: Joanna M. Chmielewska, ilustracje: Jona Jung, wydawnictwo: Bajka, 2012

Książka po raz pierwszy ukazała się w 2012 roku i została zwyciężczynią konkursu Przecinek i Kropka na Najlepszą Książkę Dziecięcą.

Historia opowiada losy nietypowej niedźwiedziowej dziewczynki, która urodziła się niebieska. Rodziców zachwycił wygląd córeczki, dali jej na imię Azul. Niestety reakcja otoczenia zupełnie ich zaskoczyła i sprawiła ogromny zawód. Okazało się, że inne niedźwiedzie nie akceptują ich, błękitnego jak niebo, dziecka.

W *Niebieskiej niedźwiedzicy* ten brak akceptacji kogoś innego, ukazany jest jako wielopłaszczyznowe zagadnienie. Negacja małej dziewczynki zaczyna się już od uroczystego powitania Króla, który tradycyjnie zawsze jako pierwszy składa wizytę młodym rodzicom. Niechęć władcy przenosi się na inne, dorosłe niedźwiedzie, a od razu po nich na dzieci, które obserwują starszych i powielają ich, nawet najgorsze, zachowania. Eskalujący się problem doprowadza nawet do powstania specjalnego regulaminu, w którym wyklucza się z zabawy niedźwiedzie inne niż brązowe, czarne czy szare.

Autorka pokazuje, jak wielkie spustoszenie potrafi zdziałać odrzucenie różnorodności. Z jednej strony czytelnik widzi ból rodziców i ich wyróżniającego się dziecka, a z drugiej... stratę, jaką ponosi cała społeczność, gdy w końcu zrezygnowana rodzina opuszcza swój dom, by szukać akceptacji i szczęścia gdzie indziej.

Przeczytajcie z dziećmi koniecznie, by sprawdzić, co się wydarzy. Zapewniam, że skończy się szczęśliwie i pozostawi przekonanie, że różnorodność jest absolutnie potrzebna, wzbogacająca i potrzebna. Mądra, wzruszająca, ciepła opowieść o tolerancji dla każdego. Powinna znaleźć się w biblioteczce w każdym domu!

Ruda

tekst: Piotr Wilkoń, ilustracje: Józef Wilkoń, wydawnictwo: Tatarak, 2022

To dzieło ojca i syna. Józef i Piotr Wilkoń nie po raz pierwszy podjęli się wspólnej pracy...

Na Czarnym Wzgórzu mieszkała pewna arystokratyczna kocia rodzina. Pan Kacper i pani Micia oczekiwali potomstwa. Pan domu był dumny szczególnie z tego, że wszyscy z jego rodu (od pokoleń!) mieli czarne futro. Gdy pewnego dnia Micia przyszła przedstawić Kacprowi ich dzieci, jedno z piątki zostawiła za drzwiami. Była zakłopotana, wiedziała bowiem, że ojciec kociąt nie będzie zadowolony. Ten w końcu otworzył drzwi i odkrył, że jedno kociątko jest kompletnie rude. Ojciec poczuł się jak w złym śnie... co za wstyd! Co powiedzą krewni!?!

Opisane w książce rozczarowanie ojca swoim dzieckiem jest tak poruszające, tak trudne do zrozumienia, że ma się ochotę zabrać kociaka z kart, mocno przytulić i zapewnić, że wszystko będzie dobrze. Niestety tak się nie da i czytelnik jest świadkiem dalszych niepowodzeń małej.

Pewnego dnia Ruda postanowiła odejść od rodziny. Czuła się nieakceptowana, samotna, niezrozumiana i wiedziała, że musi iść własną ścieżką. Przeczytajcie koniecznie, gdzie ją zawiodła ta droga, jak udowodniła, że trzeba przede wszystkim być sobą, realizować własne marzenia, a otoczenia powinno wspierać inność, zamiast się jej wstydzic.

Ruda to opowieść wyjątkowa... wzruszająca i ważna. Zwłaszcza w dzisiejszych czasach, tak trudnych dla osób innych, obcych, dalekich od nas kulturowo, językowo czy wizualnie.

Tarmosia

tekst: Tomasz Samojlik, ilustracje: Ania Grzyb, wydawnictwo: Agora dla dzieci seria: Seria Zwierzaki, 2021

Tarmosia to zaproszenie do fascynującego świata mieszkańców borsuczej norki, ulokowanej w niezwykłej scenerii Puszczy Białowieskiej. Śledząc narrację, zbudowaną wokół perypetii bohaterów, zgłębiamy fascynujące tajniki funkcjonowania zwierzaków. Rodzina Borsuków, podczas swych rytuałów, jakimi są między innymi wiosenne porządki, staje w obliczu zmian codziennego życia. Z nadejściem wiosny rodzą się dwa maluchy, a tymczasem przybywają niespodziewani goście, potrzebujący pomocy. Rodzina Lisów szuka schronienia, wskutek przejęcia ich domu przez wilki. Jednak tata Tarmosi — Melo, stojąc na straży tradycji, sprzeciwia się ich przyjęciu. Pomimo jego postawy, empatyczna bohaterka wykazuje się odwagą i korzystając z kłębowiska korytarzy norki, dyskretnie zapewnia bezpieczeństwo liskom w lokum. Jednak dalszy rozwój sytuacji nie pozwala na podtrzymanie sekretu, dzięki czemu dochodzi do rozważenia sensu restrykcji związanych z doktrynami tradycji, kiedy to współpraca między zwierzętami okazuje się słuszną postawą. To hipnotyzująca i emocjonalna opowieść, poruszająca problematykę otwartości i tolerancji, konfrontacji światopoglądów: przywiązania do tradycji i możliwości jej kwestionowania, ale również lekcja o inwazji ekologicznej, dokonywanej przez człowieka.

Drzewo Życzeń

tekst: Katherine Applegate, ilustracje: Sara Olszewska, tłumaczenie: Małgorzata Glasenapp, wydawnictwo: Dwie Siostry, 2021

Tytułowe Drzewo Życzeń, wedle tradycji przyozdobione jest różnymi artefaktami, symbolizującymi ludzkie „marzenia, pragnienia, tęsknoty”. Wiekowy i mądry narrator Dąb to refleksyjny i optymistycznie nastawiony obserwator rzeczywistości. (Opowieść rozgrywa się w jednym z miast Ameryki Północnej, do którego wraz z rodzicami dopiero co przeprowadziła się dziewczynka Samar. Wielu przykrości ze strony mieszkańców. Drzewo, będąc doświadczonej powiernikiem tak wielu opowieści, wykazuje się empatią i wie, że każda osoba niesie różne historie, troski i nadzieje na lepsze. Przekazując znaczące morały, uczy szacunku do różnorodności, pokory wobec natury, a także rysuje złożony kontekst ludzkich osiedleń. Ta filozoficzna, poetycka i uwrażliwiająca historia dla najmłodszych (i nie tylko) podkreśla, że każda osoba zasługuje na akceptację i szacunek. W przystępnej formie rozprawia się z uprzedzeniami i krytykuje ksenofobiczne przekonania.

Pudle i Frytki

tekst: Pija Lindenbaum, tłumaczenie: Katarzyna Skalska, ilustracje: Pija Lindenbaum, wydawnictwo: Zakamarki, 2017

Krótką opowieść szwedzkiej autorki otwiera pole do podjęcia z dziećmi trudnych tematów, takich jak kwestia migracji, konieczność ucieczki, trudność w adaptacji. Ulisa, Ludek i Katka to trzy pieski, które dotychczas wiodły dobre życie w dostatku. Wskutek rozmaitych zagrożeń zostają zmuszone do poszukiwania nowego domu. Opuszczając swoją krainę, stoją w obliczu podejmowania trudnych decyzji. Wyruszają na niełatwą wyprawę łodzią. Morska wędrówka wiąże się z dramatycznymi przygodami, aż w końcu zmęczone pieski docierają na wyspę pudli. Zostają tam mile powitane, ale nie wszyscy mieszkańcy są nastawieni przyjaźnie do piesków, które borykają się z odnalezieniem w nowej rzeczywistości. Tekst uzupełniają wymowne ilustracje, które inspirują dyskusje z najmłodszymi.

Ćmony i Smeški

tekst: Julia Donaldson, Axel Scheffler, tłumaczenie: Joanna Wajs, ilustracje: Axel Scheffler, wydawnictwo: Nasza Księgarnia, 2020

Daleko, daleko w kosmosie pewną planetę zamieszkują kosmici: czerwone Ćmony, pijące tylko różową herbatę i niebieskie Smeški, pijące tylko czarny wywar. Dzieci ze zwaśnionych rodów dostają przestrogi od rodziców, by nie zadawały się z rówieśnikami pijącymi napój o innym kolorze. Ćmonka Żaneta i Smesiek Arturek pewnego dnia wdają się w pogawędkę i zakochują. To „zakaża” miłość, która nie podoba się ani Ćmonom, ani Smeškom.

Para postanawia uciec rakieta na odległe planety. Okazuje się, że wydarzenia oraz to, co dzieliło rody, ma potencjał, aby je zjednoczyć.

Długaśna sąsiadka

tekst: Kęstutis Kasparavičius, tłumaczenie: Małgorzata Gierałtowska, ilustracje: Kęstutis Kasparavičius, wydawnictwo: Wydawnictwo Ezop, 2020

Opowieść w humorystyczny sposób dekonstruuje stereotypy i uprzedzenia związane ze strachem przed nieznanym. Króliczek Różanosek zmaga się z pewnym lękiem: bardzo boi się węży, chociaż nigdy żadnego nie udało mu się spotkać, a nawet nie ma wiedzy na temat ich wyglądu. Jednak do kamienicy, w której mieszka różwonosy bohater, wprowadza się nowa sąsiadka. Upewniając się, że jest to przyjazna i urokliwa anakonda, króliczek wychodzi z inicjatywą zapoznania się.

Wszystkie załączniki do gier i zabaw
znajdziecie klikając link poniżej lub
skanując qr kod:

[https://tuptuptup.org.pl/integracja-
miedzykulturowa-dzieci/](https://tuptuptup.org.pl/integracja-miedzykulturowa-dzieci/)



Tekst i grafika (alfabetycznie): Katarzyna Jarzyńska, Monika Miłowska, Agnieszka Zabrzewska

Redakcja i korekta: Elżbieta Wołoszyńska-Wiśniewska
Materiał graficzny i załączniki (alfabetycznie):

Skład publikacji: Katarzyna Jarzyńska i Maria Shmel'ova

Copyright © by Fundacja CultureLab



Publikacja powstała w ramach Projektu TupTupTup
finansowanego przez Americares w 2022 r.